

Henry S. Whitehead

UMIERAJÚCI BOH

a iné poviedky

EUROPA

...temné rituály vúdú a ďalšie hrôzostrašné
úkazy v tajomnom Karibiku

Henry S. Whitehead

**UMIERAJÚCI
BOH**

a iné poviedky

EUROPA

Henry S. Whitehead: Umierajúci boh a iné poviedky

Preklad © Katarína Kvoriaková 2016

Výber a redakčná úprava © Martin Plch 2016

Návrh prebalu a grafická úprava © Martin Vrabec 2016

Sadzba © Milan Beladič (www.beeandhoney.sk) 2016

Ako pätnásty zväzok edície Renfield vydalo Vydavateľstvo Európa, s.r.o. 2016

Prvé slovenské vydanie

www.vydavatelstvo-europa.sk

ISBN 978-80-89666-23-2

with the
Penfield
Zväzok 15

Williamson

Pani Williamson Morleyová zomrela začiatkom októbra v San Franciscu. Stalo sa to len niekoľko týždňov pred mojou vopred naplánovanou plavbou z New Yorku na Ostrov svätého Tomáša v oblasti Panenských ostrovov. Karibik už oddávna považujem za svoje prirodzené prostredie na prezimovanie. San Francisco sa nachádza príďaleko, aby som sa stihol zúčastniť na pohrebe, no keďže sa so starým Morleyom priatelím už od školských čias, bolo mi to celé veľmi ľúto. Vlastne ani neviem, ako a prečo sa Morleyovci ocitli v San Franciscu. Bývali totiž v New Yorku, počas leta sa zdržiavali na Long Islande a veľmi dobre poznám Morleyho odpor k sťahovaniu. Pravdaže som mu hneď napísal dlhý sústrastný list. Zároveň som mu navrhol, aby ma navštívil a strávil so mnou zimu. Odpoveď ma zastihla až na ostrove. Pozvanie prijal a oznámil mi, že ho mám očakávať asi v polovici novembra a svoju návštevu ešte potvrdí kábelogramom.

Jeho príchod spôsobil doslova rozruch medzi mojím černošským služobníctvom. Mal som čudný pocit, pretože päť obrovských lodných kufrov s oblečením cudzej osoby by za normálnych okolností nevyvolalo ohúrenie u žiadneho zamestnanca mojej domácnosti. Nemám žiadne „veštecké“ schopnosti aj napriek niektorým svojim zvláštnym skúsenostiam, ktoré sa vymykajú všetkému normálnemu, či už tu na karibských ostrovoch alebo inde na zemi. A najväčšmi zo všetkého sa mi bridí, keď niekto o sebe tvrdí, že ich má. No či so schopnosťami, alebo bez nich, nemohol som si pomôcť a zrejme podvedome som vycítil to ťažko skrývané vzrušenie. Williamson Morley urobil vskutku pozoruhodný dojem. Zmieňujem sa o tom len preto, lebo mi to pripomenulo niečo iné, na čo som za tie roky, odkedy som naposledy videl Morleyho zosnulú manželku Sylviu, takmer úplne zabudol. Moji sluhovia sa v jeho prítomnosti bez zjavnej príčiny vyslovene triasli od strachu. Pravdupovediac, nemôžem to podať citlivejšie. Keď si totiž všimnete, že sa kuchárka prežehnáva a gúľa vystrašenými očami na vášho hosťa; spozorujete nepopierateľný sivý nádych v žiarivých hnedých lícach svojho sluhu Zamba, ako sa kradmo prizerá, keď Morley ráno s vyslovenou chuťou a elánom cvičí, prinúti vás to premýšľať. Všetky tie podivné náznaky mi pripomenuli nedávno zosnulú a jej nepochopiteľný strach zo svetáckeho manžela.

Sylviu som síce bohvieako nepoznal, no spomenul som si, že v čase, keď jej Williamson Morley dvoril, to bola ružolíca a usmievavá dievčina. Strach sa v jej očiach zjavil až niekoľko dní po svadbe, no vtedy som sa tým nijako zvlášť nezapodieval. Považoval som to za niečo ťažko vysvetliteľné, ale ten pocit som dobre poznal už zo základnej školy v Berkeley. S Morleyom sme dlhé roky sedeli v jednej lavici a za ten čas som zistil, akú podivnú atmosféru dokáže okolo seba vytvárať. Ja sám som to tak nevnímal, no naše okolie od môjho priateľa čoraz väčšmi bočilo. Zopár ľudí sa mi zdôverilo, že v nich vzbudzuje bázeň, nechut', ba dokonca aj odpor.

Mal som toho akurát dost'! Ako mohol Williamson Morley vzbudzovať také pocity, a najmä u svojej milovanej manželky? Viete, celé to bolo priam bizarné. Za celý život som nestretol láskavejšieho, obyčajnejšieho a rozumnejšieho človeka s takým veľkým srdcom. Jeho dobrákosť mu bola a je občas až na škodu. Patrí totiž medzi ľudí, ktorí dovoľia, aby ich hocikto udrel a budú sa tomu ešte aj smiať, dokonca ani nepomyslia na odplatu. Má rád humor, oplýva majetkom a rozdáva ho plnými priehrštiami. Zdedil totiž pomerne veľké bohatstvo po otcovi aj matke a zároveň sa mu dost' darí na burze. Všetky ženy oddávna považovali Williamsona Morleyho za dokonalý 'úlovok'.

Dôverne som ho poznal a preto ma správanie jeho ženy veľmi zarážalo. Nesmierne ju totiž ľúbil. Morley o tom nikomu nikdy nepovedal, dokonca ani mne, no v jeho očiach som veľakrát zazrel čosi, čo by básnik nazval 'pohľadom plným bolesti'.

O Morleyho dobrosrdečnosti, ktorá by sa dala najlepšie prirovnať hádam len k veľkému priateľskému psovi, vedel každý. Počas tých šiestich či siedmich rokov manželstva som mal možnosť na vlastné oči vidieť, že s manželkou zaobchádzal presne tak, ako by to od neho očakával každý, kto ho poznal. Sylvia toho nevlastnila veľa a vydajom za Morleyho získala všetko, čo si miláčik zámožného muža mohol želať. Morley jej skutočne doprial a nešetril svoj ohromný majetok, láskavosť, ani iné výsady...

A predsa, napriek tomu som u Sylvie zreteľne vycítil zvláštny nepokoj a strach z jeho prítomnosti.

Asi rok som to pozorne sledoval a celú záležitosť pripisoval jej vrtošivosti. Pochopte, nesnažil som sa špekulovať, ako Morley so svojou ženou zaobchádza 'za múrmi ich domácnosti'. Na svojom priateľovi som nepobadal žiadny klam, či podvod a ani náznak falše. Často som

s dojatím sledoval, ako na ňu zamilovane hľadá. V jeho pohľade sa miešal výraz rešpektu s oddanosťou, rozpakmi a akýmsi neoblomným podtónom. Akoby sa snažil povedať: ‚Drahá moja, urobím všetko, aby si bola šťastná a spokojná a budem sa o to snažiť až do konca našich dní. Môžem len dúfať, že pochopíš, ako úprimne ťa ľúbim. Urobil by som pre teba čokoľvek a keby som vedel, čo nie je v poriadku, hneď by som to napravil.‘

Práve spomínaná nevyčerateľná dobrosrdečnosť a bezstarostnosť, s akou kráčať životom a nechal sa od ľudí fackať bez snahy oplatiť zlé zlým, odjakživa najlepšie charakterizovali Williamsona Morleyho. Musím však jedným dychom dodať, že ani prinajmenšom nešlo o neschopnosť postarať sa o seba fyzicky alebo inak. Práve naopak! Počas školskej dochádzky Morley svojimi športovými výkonmi všetkých prevýšil. Bol držiteľom medziškolského rekordu vo vrhu guľou s hmotnosťou dvanásť libier a tak isto aj v hode rovnako ťažkým kladivom. Tento jeho výkon určite dodnes nikto nepokoril. Je pravda, že na tých svojich tenkých nohách bol pomalý a trochu nemotorný, ale v boxe a zápasení sa mu nikto nevyrovnal. Náš školský tréner Ernie Hjertberg mi raz povedal, že Morley bol najlepší mládežnícky športovec, akého kedy stretol. A to už je čo povedať, pretože Ernie má za sebou naozaj dlhý rad vynikajúcich výsledkov.

Morley v tom pokračoval aj na vysokej škole. Podával neuveriteľné výkony a v hode guľou i kladivom lámal jeden rekord za druhým. Tieto dve disciplíny sa v Haveforde síce tešili veľkej obľube, no srdcia spolužiakov i pedagógov si získal najmä ako boxer a zápasník. Keď už v prvom ročníku hneď v prvom kole takmer prizabil šampióna v ťažkej váhe z Univerzity v Yale, rozhodol sa s boxovaním nadobro skončiť. V zápasení si však tri a pol roka držal medziuniverzitné prvenstvo vo všetkých váhových kategóriách. Pozorovať ho, ako čelí súperom bolo ako sledovať matku pri ukladaní detí do postele! Najprv všetky snahy protivníka zmietol jedným zápasníckym chvatom, potom polovičným nelsonom zovrel súpera, položil ho na lopatky a držal dovtedy, kým sa nevzdal. Následne sa postavil s jedným zo svojich ospravedlňujúcich úsmevov, akoby chcel povedať: ‚Prepáč, človeče, urobil som to veľmi nerád a dúfam, že som ti neublížil.‘

Počas tých štyroch rokov univerzitnej atletickej kariéry sa však prejavovala jedna jeho zvláštnosť. Za daných okolností to veru bola dosť svojrázna črta. Morley sa nezvykol sprchovať. Nikdy. Zakaždým

sa len dosucha vyutieral uterákmi. Rovnako ako mnoho dobre stava-
ných silných chlapov, aj Morley poriadne zarastal a často som videl,
že po súťaži alebo namáhavom tréningu na štadióne či v telocvični, sa
leskol od potu ako nalakovaný. Napriek tomu do sprch nikdy nevkro-
čil. Vždy použil štyri či päť suchých uterákov a potom si zvyčajne dal
vymasírovať svaly alkoholom. No ani vtedy sa nezobul. A to sa dalo
považovať za jeho druhú výstrednosť. Ani jediný raz, pokiaľ viem, si
nevyzul športovú obuv, dokonca ani keď sa zveril do šikovných rúk
nášho čierneho maséra Joa. Na nohách si vytrvalo nechával nielen te-
nisky, ale aj vlhké vlnené ponožky.

Keď sa ho spolužiaci vypytovali, prečo sa zakaždým iba osuší ute-
rákmi, Morley zakaždým s neochvejnou dobrosrdečnosťou odvetil, že
je to preňho otázka princípu. Suché osušky ho vraj upokojujú. Problé-
mom a nepríjemnej kritike pre tie podivné maniere sa vyhol len vďaka
Erniemu Hjertbegovi, ktorého slovo platilo ako zákon a jeho názory
boli pre nás chlapcov drahšie než čokoľvek na svete. Práve náš tréner
si ho vzal pod ochranné krídla a všemožne ho v tom podporoval. Ernie
vravieval, že mnohí starší športovci uprednostňovali vysušenie uterá-
kom a pred mnohými generáciami by nikomu ani nenapadlo zájsť po
súťaži či tréningu do sprchy. Bolo teda rozhodnuté. Williamson Mor-
ley sa bude utierať suchými uterákmi, zatiaľ čo my ostatní sa naďalej
budeme oddávať prúdu teplej a studenej vody. Každý to považoval za
prirodzené a pohodlné, zatiaľ čo Morley vyzeral ako predvarený čer-
vený rak. Mal som pocit, že sa po svojom tradičnom vyutieraní musí
cítiť dosť neprijemne, no nikdy som to nekomentoval.

Všetci sme vedeli, že Morley odmieta verejnú sprchu zo zásady.
Nikto z nás však nepochyboval, že doma sa normálne kúpe. Na našej
trochu snobskej newyorskej škole sa obliekal najlepšie zo všetkých,
vždy bol ružovolíci a dokonale čistý. Nebyť jeho športových prven-
stiev (nesmiem zabudnúť na famózne vedenie univerzitného futba-
lového tímu a neuveriteľne bravúrny bekhend, ktorým z tenisového
kurtu zmietol každého súpera), či Morleyho obdivuhodnej a priateľ-
skej povahy, sebaovládania a veľkolepo rozvinutého svalstva, všetci
v škole by ho považovali za „vyfintného šviháka“. Ktokoľvek iný by
sa stal terčom ohovárania a výsmechu, no náš atlét Morley si to mo-
hol dovoliť. Nikomu neprekážal jeho vždy perfektný účes, pravidelná
manikúra, ani trošku prisilný parfum. Jeho švihácke maniere dokonca
začali mnohí spolužiaci napodobňovať. Vlastne mi vždy dobre padlo,

že tieň jeho popularity dopadal aj na mňa. Na poprednej newyorskej škole totiž všetci vedeli o našom blízkom priateľstve.

Mali sme šesťnásť rokov, keď sa na nás zo všetkých bulvárnych plátkov vyvalila správa o rozvođe Morleyovcov. Verejnosťou pozorne a dychtivo sledovaný súdny proces asi na päť týždňov zahltil všetky noviny.

Williamson žil so svojimi rodičmi v dome na Madison Avenue a ja som tam za ním často chodil. Lenže v tomto období som si uvedomil určitú nevhodnosť a od svojich pravidelných návštev v soboty a po škole som upustil. Súd nakoniec prisúdil väčšinu majetku pánu Morleymu a jeho bývalá manželka sa preto nasťahovala do bytu na Riverside Road. Williamson odišiel so svojou matku a jeho otec ostal bývať v prepychovom dome.

Až po dlhom čase, takmer po roku, sa mi Williamson zdôveril. Keď sa konečne rozhovoril o rodinných záležitostiach, prišlo to s takou naliehavosťou, akoby sa o to už dlho chcel podeliť s blízkym priateľom, no zo slušnosti sa tejto téme vyhýbal. Z jeho rozprávania som vyrozumel, že jeho mamu rozhodne nemožno z ničoho viniť. Toto Williamsonovo vyhlásenie však nebolo iba ‚rytierskym‘ gestom. Vyjadroval sa zdržanlivo, ale veľmi presvedčivo. Pokiaľ si spomínam, jeho otec sa voči svojej manželke správal dosť ‚odporne‘. A pritom to bola tá najušľachtilejšia a najobetavejšia dáma, akú Boh stvoril. Pán Morley starší, ako som sa dovätínil – samozrejme, bez vypočutia jeho pohľadu na vec –, sa k pani Morleyovej odjakživa správal odmerane a jedovato. Rovnako aj k môjmu priateľovi. Williamson sa mi priznal, že od ranej mladosti mal pocit, akoby ho otec vôbec nemal rád a vraj ho dokonca považoval za menejcennú bytosť! Jeho pohrdavá ľahostajnosť a nevraživosť sa chlapcovi natrvalo vryla do pamäti.

Podľa priateľovho názoru to bolo od otca neuveriteľne urážlivé a nespravodlivé, pretože krátko pred pôrodom zažila jeho matka skutočne desivý zážitok. S Williamsonom sme sa zhodli, že každý skutočný chlap by po zvyšok života zaobchádzal nesmierne ohľaduplne aj so ženou, čo nemala ani polovicu odvahy ako pani Morleyová.

Mladomanželia sa dlhých päť rokov nemohli dočkať potomka. Žili na ostrove Barbados v súostroví Malé Antily vo ‚vidieckom‘ veľkostatkárskom dome, ale neďaleko hlavného mesta Bridgetown. V ich susedstve býval extravagantný starý chlapík, istý pán Burgess. Tento veľký milovník zvierat sa po dlhých rokoch služby v kráľovskej

armáde musel odobrať na dôchodok, pretože jeho zdravie poznačilo množstvo škaredých vojnových zranení utŕžených v Indii, Nepále i v Afganistane.

Pozoruhodnou zvláštnosťou pána Burgessa bola jeho oddanosť dospelému orangutanovi Billymu. Presne ako v Kiplingovom strašidelnom príbehu *Bimi** sa voči tejto opici správal ako k človeku. Naučil toho tvora stvárať mnoho zvláštnych vecí. Napríklad spolu dlhé hodiny vysedávali na verande a zadumane pofajčievali. Domorodci sa jeho domu vyhýbali ako čert krížu a doslova sa pri zmienke o ňom roztriasli od strachu, vravel Williamson.

Poviedka *Bimi* teda akoby ožila na Barbadose, mala len trochu iný priebeh. V chlapčenských časoch sme hltali nielen Kiplinga, ale aj iné hrôzostrašné a detektívne príbehy. *Bimi* nás však oboch uchvátil najviac a preto ho Williamson použil ako príklad.

Postupom času sa orangutan a pani Morleyová dost' spriatelili. Starému Burgessovi sa to veľmi nepozdávalo, no Williamsonov otec z toho priam šalel. Napokon svojej žene rezolútne zakázal približovať sa k susedovmu domu, inak bude zle!

Pani Morleyová bola rozumná žena. Uznala manželovo varovanie, že veľké opice dokážu byť zradné a podávať orangutanovi cigaretu môže byť smrteľne nebezpečné. Privilila preto, že na Burgessov pozemok rozhodne nevstúpi, pokiaľ sa tam tá potvora bude voľne ponevierať. Potom pán Morley suseda stroho vyzval, aby orangutana zavrel do vhodnej kľietky. V hlavnom meste dokonca podal oficiálnu žiadosť, aby zákonom obmedzili chov nebezpečných divých zvierat v domácnosti, no zjavne to nepomohlo. Pán Burgess bol tvrdohlavý a svojmu čudnému miláčikovi odmietol upierať slobodu.

Raz večer, keď sa pán Morley vracal neskoro domov z pánskeho večierka kdesi na ostrove, vošiel do domu a našiel svoju ženu bezvládne ležať na dlážke v jedálni. Zdrapy jej potrhaného oblečenia sa povalovali navôkol a obrovské podliatiny a modriny pokrývali celé jej telo tam, kde na ňu orangutan zaútočil. Toho objavil sedieť samého v malej obyvačke hneď vedľa jedálne.

* Poviedku *Bertran a Bimi* (*Bertran and Bimi*) zaradil britský prozaik a básnik, nositeľ Nobelovej ceny za literatúru Rudyard Kipling do zbierky *Život a iné neprijemnosti; Príbehy zo života mojich rodákov* (*Life's Handicap: Being Stories of Mine Own People*, 1891). V literárnom debute *Williamson* vzdal Henry S. Whitehead poctu svojmu obľúbenému autorovi. (pozn. redaktora)

Pani Morleyová sa niekoľko dní potácala medzi životom a smrťou. Upadla z toho incidentu do škaredého šoku a na nič si nepamätala. V mysli jej ostal len záblesk krátkej spomienky, ako sa ‚Billy‘ prekvapujúco zjavil v otvorených dverách a skočil k nej. V tej chvíli milosrdne stratila vedomie. Rozprávať dokázala až po niekoľkých týždňoch.

V ten večer vládla čierna a bezhviezdna noc, no pán Morley nestrácal čas! Najal si niekoľko domorodcov z okolitých dediniek a vyzbrojil ich lampami do vetra. Potom v obývačke zvesil svoju pušku na slony, nabil zásobník trhavým strelivom a narobil z tej potvory krvavé rešeto. Samozrejme, celkom právom. No s Williamsonom sme sa domnievali, že rovnako oprávnené ho dvaja černosi vzápätí nekompromisne odzbrojili. Nepochybne by odvisol, pretože poslednú trhavú guľku si šetril pre suseda Burgessa. Hoci pán Morley nepatril medzi bohvieako zdatných chlapov, predsa sa mu podarilo potrestať toho idiotského milovníka divokej zveri, ktorého si obyvatelia kolónie Barbados, vernej Jeho Veličenstvu kráľovi Edwardovi, dosť nepochopiteľne dlho a úprimne ctili.

Ako sa Williamsonovi zdôverila stará mama z matkinej strany, pán Morley sa po tomto príšernom zážitku očividne vyšinul. Samotný Williamson sa narodil o necelý rok. Douglas Morley medzitým predal cukrové plantáže, do ktorých investoval všetok majetok i peniaze svojej mladej ženy a odsťahoval sa do New Yorku, kde sa začal venovať špekuláciám s dlhopismi. Williamson zdedil otcovu firmu dva roky po skončení vysokej školy. Pán Morley totiž predčasne skončil vo veku štyridsaťsedem rokov.

Podľa slov starej mamy i vlastných skúseností zahrnul Douglas Morley svojho syna veľmi zvláštnym odporom a pohrdavým chladom, ktorý zrejme pramenil z ničivej skúsenosti s orangutanom.

Ešte sme študovali, keď sa pani Douglasová Morleyová pobrala na druhý svet a Williamson sa vrátil do otcovho sídla na Madison Avenue.

Pán Morley rozdelil dom na dve časti a v jednej z nich zriadil byt pre Williamsona. Zjavne ho nemohol mať na očiach, aj keď mu jeho záväzok a zaužívané zvyky kládli za povinnosť postarať sa o syna. Tí dvaja sa vídali čo najmenej. Williamson podedil po matke určitú hotovosť a otec ju pre neho spravoval. Musím však uznať, že sa mu darilo s obdivuhodnou zručnosťou a horlivosťou, takže Williamson bol zámožný ešte pred jeho smrťou, keď sa jeho bohatstvo takmer zdvojnásobilo...

Zrejme som priveľmi zašiel do podrobností, no chcel som tým predovšetkým zdôrazniť, ako veľmi som ľutoval Sylviin záhadný postoj voči tomu najlepšiemu a najláskavejšiemu priateľovi na celom svete. Najmä po tom, aké detstvo a mladosť Williamson musel zakúsiť kvôli svojmu čudáckemu otcovi a jeho podivným duševným sklonom, za ktoré prirodzene za žiadnych okolností neniesol zodpovednosť.

Tak, a teraz sa pominula aj Sylvia. Williamson Morley opäť osamel a mohol sa teda slobodne rozhodnúť, ako ďalej naloží so svojím životom.

Jeho jediná reakcia na úmrtie manželky, keď sa rozhodol, že so mnou strávi zimu, bola veľmi prostá. Nesúvisela s ničím, čo som už spomínal a na čo som narážal. Bola to podivne strohá odpoveď na moje opatrne sformulované slová úprimnej sústrasti.

„Gerald, spravil som všetko, čo som vedel.“

Tie slová o Williamsonovi Morleyom nesmierne veľa vypovedali. Cítil som v nich tiché utrpenie, no zároveň odrážali trepezlivosť so zosnulou manželkou a určite aj jeho odvahu.

Počas niekoľkomesačnej návštevy sa o svojej matke zmienil len raz. Požiadal ma o pomoc pri zatriedovaní papierov, fotografií a podobných záležitostí, ktoré mu zaplnili celý kufor. Všetko to boli dokumenty spojené s konečným vyriešením jeho financií. Svojej firmy sa totiž zbavil okamžite po manželkinej smrti.

Medzi listinami sme našli rozličné rodinné záznamy a závetý. Všimol som si, že v papieroch, čo som pre Morleyho triedil, usadený oproti nemu pri veľkom stole v západnej chodbe, sa opakovali mená rôznych príbuzných – Parkerovci, Morleyovci, Gravovci, Putneyovci –, ale nikde nebola ani zmienka o rodinnom mene Williamson. Bez žiadneho špeciálneho dôvodu, skôr len zo zvedavosti som sa ho opýtal, či skutočne nemá nikoho blízkeho s menom Williamson.

„Je to teda len tvoje krstné meno?“ spýtal som sa zvedavo.

„To ti je veľmi čudná záležitosť, Gerald,“ zamyslene povedal Morley svojím hlbokým a mäkkým hlasom. „Moja úbohá matka vždy... no jednoducho sa jej to meno hnusilo. Doslova ho neznášala a zrejme práve preto som ho dostal. Vieš, keď som sa narodil v Roosveltovej nemocnici v New Yorku, moja mama počas pôrodu takmer umrela. Nebola veľmi veľkej a silnej postavy a ja som sa narodil ako poriadne bábätko. Vážil som sedemnášť libier. Poviem ti, že to veru musel byť ťažký pôrod. No čudné je, že počas tých prvých dní som skoro zomrel

aj ja. Vraj podvýživa. Znie to bizarne, nemyslíš? Tak však znel verdikt troch popredných newyorských pôrodníkov privolaných na konzultáciu.

A tak sa zdá, že keď som mal asi desať dní a už mi nič nehrozilo, prišiel otec v automobile – zrejme v tých časoch vlastnil značku Winton, alebo možno Panhard – a odviezol ma na krst. Mama stále ležala v kritickom stave, nedovolili jej vstať ešte niekoľko týždňov a tak mi meno vybral sám. Takže odvtedy som ‚Williamson‘!“

Strávili sme spolu skutočne veľmi príjemné chvíle. Ľudia na Ostrove svätého Tomáša si Morleyho hneď od začiatku obľúbili. Na trúchlenie a vyplakávanie bol priveľmi rozumný a hoci priamo nevyhľadával zábavu, dosť často sme chodili von. Na ostrove sa vždy dalo niečo podniknúť, alebo aspoň kedysi to platilo, skôr než administratíva prezidenta Hoovera odtiaľto pred dvomi rokmi odvelila naše námorníctvo.

Morleyho prívetivosť, jeho zásoba príbehov, veľkorysý prístup k životu a nekonečná láskavosť mu priniesli niekoľko nových známych. Väčšinou to boli námorní dôstojníci a ja som ich poznal už dávnejšie. Nesmierne ma tešilo, že moje pozvanie na prezimovanie skvelo zabralo ako medicína pre jeho ubolenú dušu.

V spoločnosti štyroch z týchto našich, pre Morleyho nových priateľov sme sa v jedno dopoludnie dostali do poriadnej šlamastiky. Britský námorník je zvyčajne mimoriadne zdvorilá a príjemná ľudská bytosť. No keď si vypije, dosť často sa úplne zmení, čoho som bol už veľakrát svedkom. Okolo jedenástej hodiny sme narazili na asi tucet britských námorníkov z vojnovej lode *Amphitrite*, ktorá práve zakotvila v tunajšom prístave. Bola to skupinka tých najodpornejších a najútočnejších individuí, aké som mal to nešťastie stretnúť. Prekvapilo ma, že sa im podarilo uniknúť ostrážitým prístavným policajtom, no na takéto úvahy sme nemali čas, pretože bolo dosť zjavné, na čo pri pohľade na nás dostali náladu.

„Aha-ho, kto sa nám priplietol do cesty! Banda zasraných oficierikov!“ vyštekol na nás typickým londýnskym dialektom ozrutný chlap, ktorý bol zjavne prirodzeným vodcom celej podguráženej tlupy. Nenávistne si premeriaval štyroch námorných dôstojníkov v tropických uniformách z bieleho kepru s pozlátenými výložkami a drzo strkal do poručíka Sankersa, ktorý nás práve pozval na návštevu. „Si myslíš, že si pánom sveta, há? Ja ti ukážem!“ zreval obor a podporovaný rehotom

svojich kumpánov vyrazil proti nám. Prvý mu v ceste stál Morley, tak ho to chlapisko zdrapilo za obe ruky a vykrútilo mu ich. Williamson sa iba mlčky otočil a bez viditeľnej námahy sa vymanil zo zovretia. Prekvapený ožran sa zahnal a otvorenou dlaňou udrel Morleyho po líci.

Celá táto záležitosť netrvala dlhšie než pár sekúnd. Mal som však dosť času všimnúť si, ako Morley prudko očervenel a na jeho tvári sa objavil nezvyčajný hnev. Pozoroval som inštinktívne zovretie ohromných svalov, strohé napätie v jeho dlhej pravačke, zaťatie krásne udržiavanej dlane do hrozivej päste, náhly záblesk v hlboko posadených tmavohnedých očiach a potom... Nemohol som uveriť vlastným očiam! Williamson Morley ozlomkrky zutekal! Opustil svojho súpera, ktorý ho zákerne udrel po líci a nás ostatných zanechal vo veľmi hrozivej a nepríjemnej situácii. Potom však rázny dôstojnícky hlas pána Andersona preťal ohromené ticho. Kapitán Anderson totiž využil moment prekvapenia a strohými povelmi si u podgurážených námorníkov vynútil rešpekt. Anderson si získal ich pozornosť a výtržníci teraz len užasnuto otvárali ústa, keď počúvali jeho mimoriadne tvrdé slová o zneuctení dobrého mena kráľovského námorníctva. Vtedy už pribehla početná policajná hliadka s vytasenými obuškami v rukách a ožrani sa im pokorne vzdali. My sme sa mlčky a zamyslene pobrali preč.

Kráčali sme ulicou v úplnej tichosti. Nedokázali sme prestať myslieť na Morleyho prekvapivé konanie. Nechal nás ako piatich trkvasov s užasnutými pohľadmi a otvorenými ústami. Jeho zbabelosť sme si jednoducho nevedeli vysvetliť.

Našli sme ho naspodku točitého schodiska lemovaného nádherne tepaným bronzovým zábradlím, vedúcim k vchodovým dverám poručíka Sankersa. Vyšli sme spolu po schodoch a vstúpili dnu. Zložili sme si klobúky a presunuli sa do ‚haly‘, teda obývacej izby. Medzi nami sa rozhostilo také trápne ticho, aké som zrejme ešte nikdy nezažil. Ja osobne som sa za dávneho priateľa nesmierne hanbil a nevládal som naňho ani pozrieť. V hlave sa mi neustále ozývala poznámka černošky, ktorá stála neďaleko a zhrozene pozorovala Morleyho potupný útek. Dookola som počul jej hrubý hlas, ako si v typickom ostrovnom nárečí mrmlala popod nos: ‚Si len ten svoj zadok chráni. Boch chraň tocho mužského!‘

A tak sme tam hodnú chvíľu len mlčky postávali a to ťaživé ticho bolo čoraz neznesiteľnejšie. Morley, ktorý poznámku zbožnej ženičky

určite nezačul, pristúpil pokojne k nám a svojím hlbokým barytónom vyhlásil v podstate to isté, čo tvrdila domorodkyňa:

„Určite sa veľmi čudujete, prečo som zdupkal. Možno to nechápe ani môj starý priateľ Canevin! Len trikrát v živote som sa skutočne rozzúrnil, no potom som sa zaprisahal, že už nikdy nedovolím, aby mi myseľ zatemnila zlosť. Aj teraz som sa ovládol až na poslednú chvíľu. Pochopte, naposledy ma to stálo tri týždne úzkosti, ktorá ma takmer zničila. Čakať, či sa ten grázol, ktorého som udrel, zotaví alebo zomrie. Spôsobil som mu otvorenú zlomeninu a pritom som si myslel, že som ho len zľahka potľapkal. Veď sa pozrite!“ povedal a pokúsil sa usmiať. My piati sme na neho nechápavo hľadeli.

V tej chvíli natiahol jednu z tých svojich nezvyčajne dlhých rúk za mušketou, starou zbraňou s hlavňou z tepaného železa, ktorá krásnila stenu Sankersovho domu. Zvesil ju, bez zjavnej námahy rozlomil napoly a potom – stále len svojimi holými rukami a ani si ju neoprel o koleno – jedným potlačením zohol hlaveň do pravého uhla.

S rozlomenou zbraňou v rukách na nás chvíľu rozpačito hľadel. My sme ho fascinovane sledovali a neboli sme schopní vydať ani hlások. Sklonil hlavu a tentoraz s trochu väčším úsilím začal pokrivené železo narovnávať. Na čele sa mu objavila hrubá žila a karmínovo červený odtlačok po ponížujúcej facke ozrutného Londýnčana zaliali kropaje potu. Po chvíli však Williamson Morley vystrel hlaveň muškety do približne pôvodného tvaru a opatrne ju položil na stôl v hale Sankersovho domu.

„Takto je to určite lepšie, nemyslíte?“ poznamenal potichu a spotené ruky si hanblivo utrel o nohavice. „Lepšie, než zabiť toho námorníka z Londýna. Okrem neho možno ďalších dvoch – troch, čo by sa mu ponáhľali na pomoc.“ Potom už oveľa ráznejšie dodal: „Hádam so mnou budete súhlasiť, páni!“

Tá neuveriteľná ukážka hrubej sily nás natoľko otupila, že sme nedokázali rýchlo zareagovať. Prvý sa spamätal náš hosťiteľ, poručík Sankers.

„Dobrý Bože!“ skríkol. „Samozrejme, lepšie ako... och, oveľa..., priateľ môj! Bože na nebi! Len si predstavte Londýnčanove kosti a mäso v týchto rukách!“

Vtedy sa pridali aj zvyšok skupiny. Všetci naši priatelia konečne pochopili, prečo Morley konal tak zvláštne. Ja som ho poznal po celý svoj život a preto mi svitlo len chvíľu predtým, ako sa načiahol za

starou mušketoú na stene. Len čo som zachytil jeho pohľad, žmurkol som a od tej chvíle som bol pripravený brániť ho pred akýmkoľvek obvinením zo zbabelosti.

Táto neobyčajná príhoda sa, samozrejme, okamžite rozkríkla po celom ostrove. Do dvadsiatich štyroch hodín si o nej rozprávali černoši, belosi aj mulati. Ľudia na ulici sa za ním neustále otáčali a v podstate reagovali rovnako ako moji sluhovia hneď po Morleyho príchode. Zvedavosť už teraz ovládla takmer všetkých obyvateľov Ostrova svätého Tomáša.

Zarážajúci bol aj spôsob, akým môj personál reagoval na ohromujúcu novinku o fyzickej sile cudzinca ubytovaného pod rovnakou strechou, len čo sa cestou štebotania doniesla až k jej tmavým členom. Sluha Stephen Penn sa už na Morleyho priamo ani nepozrel, len naňho občas úkosom zazrel, čo medzi západoindickými černochoú znamenal prejav bojzlivej úcty. Esmerelda, moja priveľmi zbožná kuchárka, si pri práci akoby častejšie hmkala žalmy a mrlala modlitby popod nos. Keď ho deti môjho komorníka zbadali kráčať cez kamenný dvor do bočného vstupu západnej galérie, len sa tak za nimi zaprášilo pri úteku do bezpečia kuchyne.

Práve vďaka kuchárkinej nešikovnosti sa mi nakoniec podarilo pochopiť záhadu postoja Morleyho otca, ako aj pocity strachu jeho zosnulej manželky i zvláštnej reakcie každého černochoú na Ostrove svätého Tomáša, ktorý sa ocitol vo Williamsonovej blízkosti. Krátko po ukážke sily v dome poručíka Sankersa prišlo prekvapujúce *rozuzlenie*.

Esmerelda sa v tých dňoch pustila do výroby kokosového oleja. Tento tradičný kuchársky obrad si na Západoindických ostrovoch vyžaduje obrovský kotlík a pod kuchárkiným prísny m dozorom sa v ňom na dvore niekoľko dní varí voda. Do vriacej vody potom Esmerelda hodí niekoľko hrncov kopyry, bielej dužiny vydlabanej zo zrelých orechov, a len čo olej vyvrie a vypláva na hladinu, tento surový produkt sa pozbiera a do kotla sa pridá ďalšia dávka kopyry. Posledná časť procesu sa zvykne robiť vnútri v malom kotlíku, v ktorom sa pozbieraný olej „zhustí“ pri miestnom spôsobe rafinovania.

Nejakým spôsobom – ani presne neviem ako – Esmerelde pri práci olej vzbĺkol a pri zúfalom pokuse uhasiť plameň sa jej chytili šaty. Kuchárkin hlasný výkrik, vyvolaný skôr strachom ako bolesťou, pretože oheň sa starenej pokožky vlastne ani nedotkol, privolal Morleyho, ktorý práve v tej chvíli osamote čítal v galérii. Vbehol do domu a hnal

sa ku kuchynským dverám... Krátkym pohľadom zhodnotil situáciu a potom schytil z dlážky starý koberec a pribehol k vyplašenej ženičke.

Keď ho zbadala, začala z nepochopiteľného dôvodu vrieskať oveľa viac. No Morley si hysterickú reakciu starej ženy nevšimol, len ju chvatne zabalil do hrubého koberca a oheň udusil. Pri duchaprítomnej záchrane si škaredo popálil obe ruky. Čoskoro k nám prišiel doktor Pelletier, poranené dlane ošetril, obviazal obkladom z kokosového oleja a potom zavinul do pogumovanej látky, aby udržal vlhkosť oleja vnútri, takže môj priateľ teraz vyzeral ako profesionálny boxer v rukaviciach. Pred odchodom doktor pacientovi nakázal ponechať si tento želatínový zábal aspoň štyridsaťosem hodín.

Pri večeri sa Williamsonovi podarilo opatrne uchopiť aspoň misku polievky. Potom ma uistil, že s pomocou niekoľkých nezranených a teda neobviazaných prstov sa zvládne prezliecť do pyžama aj bez cudzej pomoci. Popriali sme si dobrú noc a on sa pobral do svojej spálne.

Až v nasledujúci deň na obed som si uvedomil, že Morley sa celkom sám poobliekal a dokonca sa aj poobúval. Čudoval som sa, ako sa mu to podarilo. Nedokázal som sa totiž zbaviť pocitu, že niektoré veci človek s obviazanými rukami jednoducho nemôže zvládnuť. Mal síce dva zdravé prsty na ľavej ruke, no aj tak to bol obdivuhodný výkon. Navyše si so zvyčajnou precíznosťou uviazal kravatu, vlasy si učesal s puntičkárskou presnosťou a pracka na jeho opasku dokonale sedela.

Užasnuto som premýšľal, aké náročné musí byť obliecť sa len s pomocou dvoch neporanených prstov... Bol to obdivuhodný výkon hodný skutočného džentlmena.

Morleymu som nič nepovedal, no hneď po obede som sa opýtal Stephena Penna, či nášmu hosťovi ráno pomáhal.

Sluha odmietavo zavrtil hlavou. Síce mu vraj ponúkol pomoc, ale pán Morley sa s úsmevom poďakoval a povedal, že to nebude potrebné.

Celé popoludnie mi to vrtalo v hlave. Morley zatiaľ sedel na západnej terase a v tieni domu si čítal staršie finančné časopisy. Vyšiel som teda za ním, len aby som zistil, ako dokáže listovať. Zvládal to prekvapivo ľahko. Časopis mal položený na predlaktí pravej ruky a vždy, keď potreboval obrátiť list, jednoducho chytil vrchný roh dočítanej strany medzi dva voľné prsty.

Táto pomerne jednoduchá a mechanická zdatnosť mi nič nevysvetľovala a bol som preto čoraz väčšmi znepokojený.

Asi desať minút pred večerou som niesol strieborný podnos so štrngajúcim džbánom a dvomi vysokými čašami k dverám Morleyho izby. Zaklopal som, dosť nešikovne stlačil kľučku, druhou rukou som sa snažil nezhodiť tácku a vošiel som dnu. Viete, očakával som, že ho prichytím, ako sa oblieka na večeru.

A tak sa aj stalo...

Už bol v podstate oblečený, ostávalo mu len natiahnuť si večerné sako. Mal na sebe hodvábnu, mäkkú košeľu s čiernou krásne uviazanou viazankou a všetky kusy oblečenia zladené s jeho zvyčajným dôrazom na každý detail.

Ako som povedal, už bol takmer pripravený, no ešte *nebol obutý*. Čierne hodvábné ponožky a vyleštené kožené poltopánky ležali na dlážke vedľa postele. Sedel pred veľkým zrkadlom a práve si česal červeno hnedé a neuveriteľne husté vlasy párom ebenových vojenských hrebeňov. Morleyho vlasy korunovali celý jeho dokonalý zovňajšok. Mali skvelý strih a dostatočne zvláštnu farbu, aby nimi pritiahol pozornosť a nepôsobil komicky či dokonca nápadne. Morleymu sa podarilo urobiť si peknú cestičku na zvyčajnom mieste kúsok vpravo od stredu čela. Teraz si ju uhládzal veľkým čiernym hrebeňom s dlhými štetinami.

Keďže môj starý priateľ nemal obuté ponožky ani poltopánky, po prvý raz v živote som uvidel jeho nohy.

V tom okamihu som pochopil, prečo sa v našich školských časoch vyhýbal po tréningu verejným sprchám a v šatni využíval len suché uteráky. Zároveň som porozumel jeho nezvyklej maniere nikdy si nevyzúvať športovú obuv. ‚Zvláštna anomália,‘ bleslo mi hlavou. Domnievam sa, že práve tento výraz dokonale vystihuje jeho nohy s mimoriadne vyvinutými palcami. Pôsobili ako obrovské široké dlane. Nebol ešte obutý, lebo... Nuž práve tie podivné chodidlá totiž používal pri zapínaní košele na krku i viazaní prvotriedneho motýlika. Ohromene som hľadel, ako v prstoch ľavej nohy obratne drží masívny hrebeň a uhládzava si ryšavé vlasy.

Postrehol môj neohlásený príchod a na chvíľu ho to zjavne rozhodilo, no potom potvrdil svoj celoživotný stoický postoj a veselo sa na mňa zo zrkadla zaškeril.

„Och, výborne!“ povedal. „Skvelý nápad, Gerald. Ale, tuším ťa budem musieť požiadať, aby si mi pridržal pohár. Česať si vlasy... uhm, veď vieš... takto... je jedna vec. No udržať koktail, to už je celkom iné.“

A potom sa mi zrazu rozjasnilo, takže som nakoniec ten podnos predsa len takmer zhodil. Došlo mi, prečo ho otec nazval ‚Williamson‘.

Trochu nervózne som mu priniesol plnú čašu a podľa našich západindických tradícií zaželel: „Na tvoje zdravie.“ Morley potreboval, aby som mu pohár pridržel pri ústach, pretože čierne hodvábne ponožky a naleštené kožené poltopánky si už natiahol na nohy a z jeho úprimnej, dobrosrdečnej tváre sa pomaly vytrácala zahanbená červeň.

V hlave sa mi prehánali zmätené myšlienky. Nech už pána Douglasa Morleyho viedlo v jeho nezvyčajnom hneve čokoľvek, môjho priateľa menom ‚Williamson‘, teda Williamov syn, vlastne poctil! A keď sa na to pozriete z ktorejkoľvek stránky, Williamson Morley bol nepochybne oveľa lepší chlap ako jeho otec. Nikdy som o tom ani na okamih nepochyboval a práve prežitá chvíľa ma v tom utvrdila.